Høgskolen i Telemark

Styret

Møtedato: 24.01.05
Saksnummer: S-sak 09/05
Journalnummer: 04/00945-113

Saksbehandler: Nils Røttingen

FORSLAG TIL STATSBUDSJETTET FOR 2006 - BUDSJETTDOKUMENTET (2004-2006)

1. Bakgrunn

Høgskolen i Telemark (HiT) har mottatt brev 15.11.04 fra Utdannings- og forskningsdepartementet (UFD) om forslag til statsbudsjettet for 2006 (vedlegg 1). Følgende punkt i brevet bør nevnes spesielt:

- Det blir på nytt understreket hvor viktig det er å rapportere data korrekt, i tide og av god kvalitet til UFD, til NSD/DBH, til Samordna opptak, og til Statistisk sentralbyrå, jf. det nasjonale finansieringssystemet. For første gang skal også forskningsdata rapporteres. (s. 4)
- Som før blir det presisert at forslagene fra institusjonene skal være mest mulig realistiske og at budsjettprosessen skal rettes mot målene (herunder resultatmålene) som er fastlagt av politiske myndigheter og gjennom institusjonenes planer på ulike nivå. (s. 5)
- Institusjonene skal knytte resultatrapporteringen til de fastlagte mål og resultatmål som har vært grunnlaget for virksomheten i 2004, jf. St.prp. nr. 1 (2003-2004) og Stortingets behandling av denne samt tildelingsbrev. Institusjonene skal vurdere i hvilken grad de har nådd de fastlagte mål og oppfylt resultatmålene. Avvik fra fastsatte resultatmål skal forklares. (s. 5)
- Det er nytt av året at samtlige institusjoner innen 15. august 2005 skal gi en overordnet avviksrapportering for 1. halvår 2005 i henhold til resultatmål fastsatt i St.prp. nr. 1 (2004-2005) og tildelingsbrevet for 2005. Rapporten skal omfatte status per 30. juni 2005. Rapporteringen skal rettes inn mot måloppnåelse og resultat, hvor eventuelle større avvik omtales. (s. 6)
- Som tidligere år skal budsjettforslaget holdes innenfor en gitt budsjettramme (endelig vedtatt budsjett og endelig tildelingsbrev for 2005), og forslaget for 2006 må være tilpasset de overordnede prioriteringer og krav til omstilling som ligger inne i budsjettet for 2005 (s. 5). Budsjettforslaget for 2006 skal imidlertid korrigeres som følge av forventet vekst/reduksjon med grunnlag i avlagte studiepoeng i 2004. (s. 27)
- I tillegg kan institusjonene lansere større satsingsforslag som tiltak utenfor budsjettrammen. UFD har her som forutsetning at en fullstendig oversikt kan fremmes i Budsjettdokumentet (2004-2006), jf. tidligere innsendt satsingsforslag per 10.12.04. (s. 5 og s. 27)
- UFD ber om særskilte beskrivelser av hvordan institusjonene vurderer sin samfunnsrolle, forholdet til randsoneinstitusjoner og innovasjon. (s. 22-23)
- Fremstillingen skal være kortfattet. (s. 5)

Frist for oversending av endelig budsjettforslag for 2006 fra institusjonene til UFD (Budsjettdokumentet (2004-2006)) er satt til 1. mars 2005.

2. Innspill fra driftsenhetene

Ved notat 21.12.04 fra høgskoledirektøren til driftsenhetene, med kopi til tjenestemannsorganisasjonene, Studentorganisasjonen i Telemark (SOT) og Studentsamskipnaden i Telemark (SiTel) m.fl., ble det interne budsjettarbeidet ved høgskolen igangsatt.

Det har vært kontakt mellom fellesadministrasjonen og driftsenhetene gjennom perioden, og det foreligger en omfattende dokumentasjon, som blir lagt til grunn for budsjettforslaget. Alle mottatte innspill følger saken som utrykte vedlegg.

Driftsenhetene rapporterer om resultatet av virksomheten i 2004, omtaler planer for virksomheten i

2005, og legger frem forslag til nye tiltak for 2006.

3. Vurdering

Det vedlagte utkastet av 14.02.05 til Budsjettdokumentet (2004-2006) for HiT (vedlegg 2) bygger på UFDs retningslinjer for budsjettarbeidet, tidligere styrevedtak, strategisk plan for høgskolen for perioden 2005-2009 (jf. S-sak 06/05), og innspill fra driftsenhetene.

En oppsummering av hele budsjettdokumentet fremgår av innledningen og den generelle tilstands-vurderingen. Jeg viser til dette.

Nedenfor omtales resultatene av virksomheten i 2004, planene for virksomheten i 2005, og forslaget til budsjett for 2006 (nye tiltak) i separate avsnitt. Først vil jeg imidlertid kort kommentere høgskolens økonomi.

Høgskolens økonomi

Som styret tidligere er gjort kjent med, fikk HiT en budsjettreduksjon samlet for budsjettårene 2003 og 2004 på vel 19 mill. kroner. Reduksjonen skyldes for svak studiepoengproduksjon i 2001 og 2002, samt inndraging av studieplasser. Styret forutså den økonomiske utviklingen alt våren 2002 og vedtok da en rekke omstillings- og utviklingstiltak. Disse har blitt fulgt aktivt opp i høgskolen, og de har gitt tilsiktet effekt.

Høgskolen hadde i 2004 et resultat fra årets virksomhet på 1,4 mill. kroner mot 0,5 mill. kroner i 2003. Dette er overskuddet av den eksternt finansierte virksomheten. Resultatet øker høgskolens egenkapital til totalt 2,1 mill. kroner. Videre hadde høgskolen i 2004 et mindreforbruk på den bevilgningsfinan-sierte virksomheten (*sum avsatt andel av tilskudd til bevilgningsfinansiert virksomhet*) på 51,8 mill. kroner. Av dette er 4,9 mill. kroner ubrukte midler fra NFR, og 46,9 mill. kroner ubrukte midler fra UFD. De ubrukte midlene fra UFD på 46,9 mill. kroner inkluderer styrets reservepost på 5,1 mill. kroner og 41,8 mill. kroner i mindreforbruk ved driftsenhetene. Høgskolen har hatt en gjennomgang av alle prosjekter, som har resultert i en overføring fra eksternt finansiert virksomhet til driftsbudsjettet på 6,8 mill. kroner. Videre har ny regnskapsmal fra UFD gitt endring i vurdering og behandling av øre-merkede midler, som fra 2004 ikke lenger settes av særskilt i balansen. I 2003 var dette beløpet 5,9 mill. kroner. En nærmere redegjørelse om regnskapet for 2004 vil bli gitt i en egen sak som vil bli fremmet for styret i møtet 31.03.05.

For 2005 fikk høgskolen en realvekst på 8,7 mill. kroner. Årsaken var at studiepoengproduksjonen i 2003 økte. Av samme grunn tyder prognosen for 2006 på at høgskolen vil få en ny realvekst på om lag 11,9 mill kroner. Det forutsettes da at det ikke inndras studieplasser og at HiTs andel av bevilgningen under forskningskomponenten i det nasjonale finansieringssystemet forblir uendret. Dette er selvsagt usikre faktorer.

Det er også utarbeidet mer langsiktige prognoser for årene 2007-2009, slik et av styrets medlemmer tidligere har bedt om. Det er beregnet seks ulike prognoser: A1, A2, B1, B2, B3 og C (vedlegg 3). Alternativ C er den beste prognosen, med en realøkning fra 2005 til 2009 på 28,3 mill. kroner, dvs. 7,1 mill. kroner per år. Alternativ B3 er den dårligste prognosen, med en realreduksjon fra 2005 til 2009 på 8,1 mill. kroner, dvs. - 2 mill. kroner per år. Det er grunn til å tro at den faktiske bevilgningen over statsbudsjettet vil ligge mellom disse ytterpunktene, og kanskje heller gå i retning av den beste enn den dårligste prognosen. Jeg legger da vekt på at tallet på 19-åringer vil øke med 20 % frem mot 2010, at søkningen til høgre utdanning dermed trolig vil øke og at HiT bør kunne få en viss andel av denne økningen selv om konkurransen om studentene stadig skjerpes og HiT ut fra sin lokalisering er nettoimportør av studenter. Videre legger jeg vekt på at den til enhver tid sittende regjering knapt vil videreføre siste års reduksjoner av studieplasser så lenge ungdomskullene nå øker så vidt sterkt. Noe

vekt må også legges på utsiktene til ytterligere satsing på forskning i Norge. Sjansene for at HiT skal sikre seg en andel av disse midlene, må anses for å være rimelig gode. Det mest usikre momentet vil være om høgre utdanning, som nå årlig mottar 20 mrd. kroner fra fellesskapet, fremdeles vil nå frem i konkurranse med andre viktige samfunnssektorer. Det nasjonale finansieringssystemet, med automatisk økt bevilgning fra Finansdepartementet dersom studiepoengproduksjonen samlet i sektoren øker, vil her kunne bli gjenstand for endringer som vil kunne slå ut negativt for institusjonene. Den generelle økonomiske utviklingen representerer også selvsagt et usikkerhetsmoment. Det samme gjør den fremtidige utviklingen på arbeidsmarkedet. Økt arbeidsledighet blant unge resulterer erfaringsmessig i økte bevilgninger til universiteter og høgskoler, mens et stramt arbeidsmarked normalt har motsatt effekt for universitets- og høgskolesektoren.

Et annet forhold, som bør tillegges vekt, er høgskolens muligheter til å øke sine eksterne inntekter. Disse kan som kjent fullt ut disponeres til virksomhetens formål. Med de prognoser som det henvises til ovenfor, vil en realisering av de faglige ambisjonene som kommer til uttrykk i forslaget til strategisk plan i alle fall forutsette en betydelig vekst i de eksterne inntektene.

Samlet sett velger jeg ut fra dette å være optimistisk. Jeg har tro på HiTs potensial. Jeg har også tiltro til at Stortinget fortsatt vil prioritere høgre utdanning og forskning, ikke minst tatt i betraktning ambisjonene om at Norge skal være ett av verdens mest nyskapende land, jf. regjeringens plan for en helhetlig innovasjonspolitikk.

Dermed konkluderer jeg forsøksvis med at høgskolens økonomi de nærmeste årene (den bevilgningsfinansierte delen) vil ligge på et tilfredsstillende nivå, men at det kreves betydelig realvekst i de eksterne inntektene om målene som kommer til uttrykk i ny strategisk plan skal kunne nås.

Resultater av virksomheten i 2004

Styret bør her særlig merke seg følgende, i tillegg til informasjonen ovenfor om økonomiske resultater i 2004:

- Studiepoengproduksjonen økte fra 3 365 60-studiepoengsenheter i 2003 til 3 647 enheter i 2004, dvs. en økning på 283 enheter. Dessuten gikk antall studiepoeng per student litt opp, fra 43,3 i 2003 til 44,2 i 2004. I 2003 var gjennomsnittet for de 26 statlige høgskolene 43,2, med høyest produksjon ved Høgskolen i Oslo (50,97) og lavest ved Høgskolen i Harstad (34,14).
- Samlet sett gikk tallet på primærsøkere gjennom Samordna opptak og lokalt opptak ned med 31 søkere (fra 4 092 primærsøkere i 2003 til 4 061 søkere i 2004). Søkningen gikk ned med 3 % gjennom Samordna opptak og opp med 1 % gjennom lokalt opptak.
- Det ble tatt opp 241 flere studenter i 2004 enn i 2003.
- Høsten 2004 hadde høgskolen i alt 4 950 egenfinansierte studenter, dvs. 292 flere enn høsten 2003. Det var registrert flere studenter ved alle avdelinger med unntak for AF, som hadde en nedgang på 96 studenter (6 %).
- Tallet på uteksaminerte kandidater gikk opp med 142, fra 643 i 2003 til 785 i 2004.
- Det var 2 982 deltakere på ulike etterutdanningstiltak mot 3 747 i 2003.
- FoU-aktiviteten ble redusert med 33,8 % målt ved tallet på vitenskapelige publikasjoner som har blitt rapportert til UFD etter gammel ordning (149 publikasjoner i 2004 mot 225 publikasjoner i 2003). Det må her tilføyes at det fra og med 2004 er innført en ny rapporteringsordning når det gjelder forskningsdata. Gjennom den nye ordningen er det utviklet et kvalitetsmessig bedre og mer pålitelig system for dokumentasjon av vitenskapelig publisering som grunnlag for forskningskomponenten i det nasjonale finansieringssystemet. Formålet med ordningen er å få en mer resultatorientert premiering av forskning og å stimulere til økt forskningsomfang ved universiteter og høgskoler. Fristen for rapportering til UFD av forskningsdata er satt til 18.03.05, og det foreligger ikke nå oppdatert dokumentasjon som kan rapporteres til styret. Dette må jeg derfor komme

tilbake til.

- Omfanget av eksternt finansiert virksomhet ble redusert fra kr 38 661 000 i 2003 til kr 28 927 000 i 2004, dvs. med kr 9 734 000 eller 25 %. Av dette var kr 4 946 000 finansiert fra NFR. En årsak til reduksjonen er at prosjekter finansiert av midler tildelt via Utdanningsdirektoratet tidligere var medberegnet i høgskolens eksternt finansierte virksomhet. Nye retningslinjer fra UFD medfører at slike midler nå inkluderes i den bevilgningsfinansierte delen av høgskolens virksomhet. For 2003 utgjorde dette kr 3 049 000. Ytterligere gjennomgang av årsakene til reduksjonen vil komme i styresaken om regnskapet for 2004.
- Antall inn- og utreisende utvekslingsstudenter med mer enn tre måneders opphold i Norge eller i utlandet gikk opp med 24 fra 2003 til 2004 (fra 56 til 80). Også når det gjelder personalutveksling, var det en økning på 41 (fra 52 til 93).
- Når det gjelder antall tilsatte (årsverk) per 1. oktober 2004, var tallene som følger (tilsvarende tall for 2003 i parentes): fast tilsatt over grunnbudsjettet: 360,6 (362,5), midlertidig tilsatt over grunnbudsjettet: 104,9 (88,5), fast tilsatt med ekstern finansiering: 3,9 (3,5), midlertidig tilsatt med ekstern finansiering: 22,9 (28,1), totalt: 492,3 (482,6).

Etter mitt syn bør styret i all hovedsak kunne si seg fornøyd med disse resultatene i 2004, og også med de ovenfor nevnte økonomiske resultatene. Særlig oppløftende er det at studiepoengproduksjonen og samlet studenttall fortsatt øker. Det er likevel fremdeles et forbedringspotensial på en del områder. Særlig er det grunn til å rette oppmerksomheten mot søkertallene, gjennomstrømningen, etterutdanningsvirksomheten, internasjonaliseringen, og omfanget av vitenskapelig publisering. Ledelsen vil følge utviklingen på disse områdene nøye fremover.

Planer for virksomheten i 2005

Høgskolens bedrede økonomi gir grunnlag for en dynamisk og målrettet satsing på alle virksomhetsområder i 2005 i samsvar med signalene i strategisk plan for perioden 2005-2009. Dette er nærmere omtalt i S-sak 07/05 og i selve budsjettdokumentet. Jeg går derfor ikke nærmere inn på det her.

Forslag til budsjett for 2006 (nye tiltak)

Nedenfor følger oversikt over forslag fra avdelingene til nye tiltak for 2006 og senere år, som i utgangspunktet kan realiseres både innenfor og utenfor budsjettrammen.

<u>Forslag til nye tiltak i 2006 innenfor rammen</u>

Det har kommet følgende forslag fra avdelingene til nye tiltak i 2006 innenfor rammen (avdeling i parentes):

- Ny valgretning i kulturanalyse og kulturadministrasjon i mastergradsstudiet i kulturstudier (AF) (Det sies ikke noe om finansiering og studieplassbehov)
- Bachelorgradsstudium i språk og litteratur som fulltidsstudium i Porsgrunn (AF) (Det seies ikke noe om finansiering og studieplassbehov)
- Bachelorgradsstudium i golf (AF) (Det sies ikke noe om finansiering og studieplassbehov)
- Bachelorgradsstudium i skjønnlitterært forfattarskap (AF) (Det sies at man arbeider med finansiering, men ikke noe om studieplassbehov)
- Studium i kultur og næring (AF) (Det sies ikke noe om finansiering og studieplassbehov)
- Studium i Design-Teknologi (EFL) (Det sies at det ikke er behov for studieplasser - Studiet blir strukturert innenfor rammen av eksisterende studium (60 studiepoeng))
- Studium i profesjonskunnskap for lærere (30 studiepoeng) (EFL) (40 studieplasser) (Studiet skal bygge på og evt. erstatte studiene i spesialpedagogikk, sosialpedagogikk og tilpasset opplæring -

Studieplasser tas fra videreutdanning heltid (Nedlegging av pedagogisk arbeid på småskoletrinnet (30 + 30 studiepoeng)) og ved reduksjon i studenttall på spesialpedagogikk og sosialpedagogikk)
- Studium i Physical Education, Sports, Culture and Society (30 + 30 studiepoeng) (EFL) (Her er det tale om to studium hvert på 30 studiepoeng. Det kreves 16 studieplasser, som tas fra videreutdanning heltid - Pedagogisk arbeid på småskoletrinnet (30 + 30 studiepoeng))
- Studium i ernæring og helse (30 studiepoeng) (EFL) (Det sies at det ikke er behov for studieplasser)
- Bachelorgradsstudium i Human Technology (AF, EFL og TF) (Det sies ikke noe om finansiering og studieplassbehov)
- Valgfrie emner i medisinsk elektronikk (HS og TF) (Det sies ikke noe om finansiering og studieplassbehov)
- Bachelorgradsstudium i gass- og energiteknologi (sammenslåing av de separate studiene i gassteknologi og energiteknologi) (TF) (Dette dreier seg om omdisponering innenfor opptaksmåltallene)
- Studium i ledelse knyttet til profesjonsutdanningene i samarbeid med de andre avdelingene - Avdelingen ønsker på sikt et mastergradsstudium i teknologiledelse (TF) (Det sies ikke noe om finansiering og studieplassbehov)
- Mastergradsstudium i engelsk og norsk fagdidaktikk (EFL og AF) (Det kreves 20 studieplasser per årskull; 10 studieplasser fra hver avdelings opptaksmåltall - EFL henter opptaksmåltall fra videreutdanning heltid - Pedagogisk arbeid på småskoletrinnet (30 + 30 studiepoeng)) (Det sies ikke noe om hvor AF vil hente studieplassene)
- Mastergradsstudium i helse, velferd og kulturforståelse med fokus på barn og unge (HS) (Det sies at det her kreves tildeling av nye studieplasser og tilsvarende økonomiske ressurser til avdelingen)
- Mastergradsstudium i pedagogikk (EFL) (12 studieplasser per årskull - Opptaksmåltall foreslås tatt fra videreutdanning heltid - Pedagogisk arbeid på småskoletrinnet (30 + 30 studiepoeng))

Forslag til nye tiltak i 2006 utenfor rammen

Når det gjelder nye tiltak i 2006 utenfor rammen, har det ikke kommet nye forslag ut over de styret behandlet i møtet 18.11.04, jf. S-sak 109/04, dvs. følgende studier:

- Mastergradsstudium i yrkesrettet barne- og ungdomskunnskap
- Mastergradsstudium i engelsk og norsk fagdidaktikk

Disse er da tatt uendret inn i budsjettdokumentet. Jeg nevner at mastergradsstudiet i yrkesrettet barne- og ungdomskunnskap trolig vil bli splittet opp i to studier: ett i pedagogikk og ett i helse, velferd og kulturforståelse med fokus på barn og unge, jf. forslagene ovenfor.

Min generelle kommentar til forslagene om nye faglige tiltak, som er uferdige og som har kommet ulikt langt i planprosessen, er at det utvises stor faglig kreativitet i høgskolen. Det ser jeg på som meget positivt. Det som kreves nå, er å se tiltakene i sammenheng og å vurdere dem opp mot signalene i høgskolens nye strategiske plan og prognosene for høgskolens videre økonomiske utvikling. Jeg tar sikte på å få disse forholdene nærmere belyst i en egen styresak om høgskolens studieprogram for studieåret 2006-2007 høsten 2005. I denne omgang er derfor forslagene til nye tiltak kun presentert i budsjettdokumentet med tilleggsmerknad om at styret senere vil ta endelig stilling til høgskolens studieprogram. Jeg nevner ellers til orientering at arbeidet med utredning om doktorgradsstudier på utvalgte områder innen kulturfag og gass- og energisystemer og arbeidet med øvrige strategiske satsinger er igangsatt (jf. S-sak 119/04).

Styret bør på dette grunnlaget kunne vedta utkastet av 14.02.05 til Budsjettdokumentet (2004-2006) for Høgskolen i Telemark.

Utkastet er noe uferdig, bl.a. er innholdet i avsnitt 10.1.1 foreløpig og ufullstendig, og tilhørende tabeller mangler. Enkelte tall må dessuten kvalitetssikres bedre. På denne bakgrunn bør høgskoledirektøren få fullmakt til å gjøre redaksjonelle og språklige endringer i utkastet.

4. Tilråding

Med forbehold om mulige endringer som følge av drøftingsmøte med tjenestemannsorganisasjonene 21.02.05, tilrår jeg at styret gjør slikt vedtak:

1. *Styret gir sin tilslutning til utkastet av 14.02.05 til Budsjettdokumentet (2004-2006) for Høgskolen i Telemark.*

2. *Høgskoledirektøren får fullmakt til å gjøre redaksjonelle og språklige endringer i utkastet.*

Nils Røttingen
høgskoledirektør

Vedlegg:

1. Rundskriv F-12-04 av 15.11.04 fra Utdannings- og forskningsdepartementet om forslag til statsbudsjettet for 2006
2. Utkast 14.02.05 til Budsjettdokumentet (2004-2006) for Høgskolen i Telemark
3. Notat 09.02.05 fra økonomidirektøren til høgskoledirektøren om modell for inntektsprognoser

Innspill fra avdelingene som utrykte vedlegg